

Galéria umelcov Spiša pripravila medzinárodný výstavný projekt prezentujúci tematiku geometrizmu v dielach 20-tich autorov zo zbierky galérie, v dialógu s prizvanými umelcami z domova i zo zahraničia.

Miesto / kontakt: **Galéria umelcov Spiša (GUS) – kultúrne zariadenie Košického samosprávneho kraja,**
Zimná 46, Spišská Nová Ves, www.gus.sk

Názov výstavy: **Syntéza sveta: Právý uhol pohľadu**

Termín výstavy: 26. 11. 2025 – 22. 3. 2026

Vernisáž výstavy: **streda, 26. 11. 2025 o 17.00**

Kurátorka výstavy: Mgr. art. Katarína Balúnová, ArtD.

Kontakt pre médiá: Mgr. Lucia Benická, riaditel@gus.sk, 0948 882 717

O výstave na webe: <https://www.gus.sk/synteza-sveta-pravy-uhol-pohladu/>

Galéria umelcov Spiša, kultúrne zariadenie Košického samosprávneho kraja, pripravila medzinárodný výstavný projekt prezentujúci tematiku geometrizmu v dielach 20-tich autorov zo zbierky galérie, v dialógu s prizvanými umelcami z domova i zo zahraničia (SK, CZ, HU, ES, PL, UA). Vybrané diela v diferentných médiách, od grafiky cez maľbu po objekt a video, reflektujú tendencie geometrickej abstrakcie ako jedného z dôležitých aspektov výtvarného umenia. Výstava je uvedená v rámci dramaturgického cyklu *Zbierka v dialógu*. Projekt z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

Umelci zo zbierky: Marek Brincko, Janusz Jerzy Cywicki (PL), Terezija Fedorivna Čuvalova (UA), Orest Dubay, Vlado Eliáš, Eva Fišerová, Jozef Haščák, Rudolf Hofer, Ferdinand Katona, Richard Kitta, Otto Korkoš, Martin Kudla, Alexander Olszewski (PL), Štefan Oravec, Jose Picazo (ES), Peter Roller, Peter Rónai, Jozef Sedlák, Rudolf Sikora, Imrich Svitana, Simona Štulerová, Monika Vrancová

Prizvaní umelci: Imre Bak (HU), Viktor Hulík (SK), Mark Starel (PL), Markéta Váradiová (CZ), Mar Vicente (ES)

Názov výstavy **Syntéza sveta: Právý uhol pohľadu** reflektuje videnie sveta cez geometriu. Zameriava sa na geometrické tendencie v modernom a súčasnom výtvarnom umení, pričom neostáva iba pri „čistej“ abstrakcii, ale rozširuje horizont o diela, v ktorých geometrické formy a štruktúry tvoria výrazný prvok vizuálneho jazyka. Hľadanie geometrie v prírode, architektúre, alebo zátišiach ponúka syntézu formy a farby a stáva sa východiskom pre nové kompozičné riešenia. Postupné zjednodušovanie videného do základných geometrických tvarov umožňuje preklenúť subjektívne vnímanie smerom k univerzálnym princípom sveta.

Kurátorka výstavy Katarína Balúnová uvádza: „Prvé náznaky abstraktného umenia sa na Slovensku objavujú v prvej polovici 20. storočia sporadicky, prostredníctvom tvorby niekoľkých umeleckých osobností. Je to najmä dielo Ľudovíta Fullu a Mikuláša Galandu z obdobia Súkromných listov, 1930 – 1932, ktoré malo analógie k dessauskému Bauhausu. Tento sľubný vývin narušuje príchod socialistického režimu, ktorý priniesol nastolenie socialistického realizmu ako jediného akceptovaného výtvarného smeru. Tak expresívne (hlavne informálne), ako i konštruktívne tendencie k nám napriek tomu prenikajú takmer súčasne na prelome 50. a 60. rokov 20. storočia. Nastáva akumulácia riešenia problémov moderny a abstrakcie, ale aj rozpor v otázkach nadväznosti na národnú tradíciu, čo vyvrcholilo k príklonu k tradícii modelu galandovcov. Zrod a ďalší vývin geometrických tendencií u nás môžeme chápať tiež ako súčasť nastupujúcej kultúry mesta v 60. rokoch 20. storočia, čo súvisí s inžinierskou projekciou sveta, programovým jednaním a utopickými víziami. Dané nastavenie tak prispieva k rozvoju tzv. studenej geometrie, kde prevláda racionálno-konštruktívne nastavenie a industriálnosť oproti neskoršej geometrii osemdesiatych rokov, ktorá je viac intuitívna a lyricko-metafyzická. V súčasnosti sa geometrické tendencie stávajú súčasťou postmoderného jazyka, otvárajú sa novým podnetom, integrujú konceptuálne podnety či intermédiá.“

Galéria umelcov Spiša, kultúrne zariadenie Košického samosprávneho kraja, patrí medzi najmladšie zberateľské inštitúcie v regióne, založená v r. 1987. Zameriava sa na profesionálne výtvarné umenie s prioritnou orientáciou nielen na spišský región: v poslednom desaťročí sa pôsobenie galérie rozširuje z regionálneho na širší národný a európsky priestor. Zbierkový fond k 30. 12. 2024 tvorí 2 596 výtvarných artefaktov, časť z nich je prezentovaná v troch stálych expozíciách – Terra Gothica, Jozef Hanula a Záhrada umenia. Galéria realizuje množstvo sprievodných a edukačných programov v dialógu so zbierkou a aktuálnymi výstavnými konceptmi. V r. 2024 uviedla 20 výstav, prezentovala 121 vystavujúcich umelcov z 8 krajín, uviedla 110 programov, obohatila zbierku o 35 nových akvizícií, doplnila 229 knižných prírastkov a počas roka privítala cez 18 000 návštevníkov.